

Riigihalduse ministri määruse „Toetuse andmise tingimused Ida-Virumaa tööstusinvesteeringute toetamiseks“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Sisukokkuvõte

Käesolev määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) abil viiakse ellu Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi alusel välja töötatud Ida-Virumaa programmi alategevust „Tööstusinvesteeringute toetamine“. Ida-Virumaa programm tugineb Ida-Virumaa maakonna arengukavale 2014-2020 ja Ida-Virumaa tegevuskavale 2015-2020. Programmi eesmärk on Ida-Virumaa majanduse elavdamine ja piirkonna elukeskkonna atraktiivsuse suurendamine, nooremaelaste väljavoolu pidurdamine ning läbi piirkonna eelisarendamise mahajäämuse vähendamine teistest Eesti piirkondadest.

Vajadus Ida-Virumaale suunatud erimeetmete rakendamiseks tulenevad Eesti keskmisest madalamate majanduslike ja sotsiaalsete näitajate tõttu. Ida-Virumaa arengut iseloomustavad muuhulgas:

- Ida-Virumaa on üheks kiirema rahvaarvu kahanemisega piirkonnaks Eestis. Laste ja noorte osatähtsus Ida-Virumaa rahvastikus on Eesti väikseim. Ida-Virumaa tööturusuve indeks on ebasoodsaim Eestis. Riigi väikseim eestlaste osatähtsus ja kõrgeim vene rahvusest elanike osatähtsus. Eestlaste osatähtsus on eriti madal linnades.
- Regionaalne SKP elaniku kohta on Eesti keskmine, aga selle kasv on olnud viimastel aastatel keskmisest aeglasem.
- Ettevõtlusaktiivsus ning selle kasv on Eesti madalamaid. Eksportivate ettevõtete arvu kasv võrdlemisi kiire, samas ekspordi kogumaht on kasvanud muu Eestiga võrreldes tagasihoidlikumalt. Tööturult kõrvalejäänute ja töötuse määr on üks kõrgemaid, kuigi hõivenäitajad on viimastel aastatel paranenud.
- Maakondade võrdluses keskmisest madalamad elanike sissetulekud ja nende aeglasem kasvutempo. Suhtelises vaesuses elavate inimeste osakaal Eesti kõrgeim, eriti maakonna linnades. Elukeskkonna turvalisus maakonniti üks madalamaid.

Ida-Virumaa arengueesmärkide saavutamiseks on võtmetähtsusega majanduskeskkonna arendamine, millesse käesolev toetuskeem ka panustab. Toetuse andmisega soositakse uute ettevõtlusinvesteeringute tegemist Ida-Virumaale, mille tulemusena luuakse piirkonda juurde uusi kõrgema palgaga töökohti. Tööstusinvesteeringute toetamisega aidatakse kaasa töötleva tööstuse sektori ettevõtete tootlikkuse ja ekspordi müügitulu kasvule, võimaldades uute ja senisest efektiivsemate tehnoloogiate kasutuselevõtt või väljaarendamine. Investeeringute abil kasvab oodatavalt ettevõtte lisandväärtus töötaja kohta ning see ületab oluliselt vastava sektori Eesti keskmist. Toetuse andmine on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20. märtsi 2014. aasta korraldusega nr 107 kinnitatud „Eesti regionaalarengu strateegiaga 2014–2020“, mille kohaselt tuleb Ida-Virumaa arengupotentsiaali ära kasutamiseks keskenduda piirkonna majanduskasvu stimuleerimisele, ettevõtlikkuse ja ettevõtlustaristu edendamisele.

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel. Eelnõus nähakse ette toetuse andmise tingimused ja menetlemise kord ning toetuse taotleja, toetuse saaja ja rakendusüksuse õigused ja kohustused.

Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi regionaalarengu osakonna regionaalpoliitika talituse nõunik Andres Heldring (tel 6113 106; e-post andres.heldring@fin.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Virge Aasa (tel 611 3549, virge.aasa@fin.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (tel 611 3638, sirje.lilover@rahandusministeerium.ee). Eelnõu väljatöötamise on olnud kaasatud Ida-Virumaa programmi rakendamise korra väljatöötamise töögrupi liikmed.

Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga, Euroopa Liidu õigusega.

Määrusega viiakse ellu Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi alusel välja töötatud Ida-Virumaa programmi alategevust „Tööstusinvesteeringute toetamine“.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest peatükist ja 21 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu § 1. Reguleerimisala ja kohaldamisala

Määrusega kehtestatakse Ida-Viru maakonna tööstusinvesteeringute toetamiseks toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord. Ida-Viru maakonna jätkusuutlikuks arenguks on oluline majanduse mitmekesistamine, et piirkonda põlevkivil põhineva tööstuse tegevuse mahtude järk-järguliseks vähenemiseks ette valmistada.

Meetme tegevuse sihtrühma moodustavad töötleva tööstuse ettevõtjad, kes soovivad oma tootmist käivitada, laiendada või mitmekesistada ning loovad seeläbi maakonda uusi ja töötleva tööstuse sektori keskmist palgataset ületavaid töökohti. Investeeringu tulemusena eeldatakse ka lisandväärtuse kasvu töökoha kohta. Töötleva tööstuse ettevõtjad on sihtgrupina välja valitud, et mitmekesistada Ida-Virumaa mäe- ja energeetikakeskset ettevõtlust ning pakkuda sarnase tööjõuprofiiliga inimestele valikuid enda tööturul rakendamiseks. Statistikaameti kirjelduse järgi tegeleb töötlev tööstus materjalide, ainete või komponentide mehaanilise, füüsikalise või keemilise muundamise või töötlemisega uueks tooteks. Töödeldav materjal, aine või komponent on põllumajanduses, metsanduses, kalanduses või mäetööstuses toodetud toore või töötleva tööstuse mõne teise tegevusala toode. Tavaliselt tähendab töötlemine kauba olulist muutmist, renoveerimist või rekonstrueerimist. Tootmisprotsessi väljund võib olla valmistoode (valmis kasutamiseks või tarbimiseks) või pooltoode, mis on edasise tootmise sisend. Töötleva tööstuse osa on ka toodete kokkupanek omavalmistatud või ostetud detailidest.

On üksikuid kitsamaid töötleva tööstuse sektoreid, millesse investeeringuid käesoleva määruse alusel ei toetata. Välistatakse investeeringud tubaka ja tubakatoodete valmistamiseks ja töötlemiseks (Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaator (EMTAK) jagu „C“ alamjagu „12 – Tubakatoodete tootmine“). Et määruse alusel antav abi on regionaalabi, arvestatakse ning kohaldatakse toetuse andmisel Komisjoni määrusest (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (muudetud komisjoni määrusega (EL) 2017/1084 (ELT L 156, 20.06.2017, lk 1–18) tulenevaid reegleid ning määruse artikli 13 järgi ei anta toetust muuhulgas terase- laevaehitus- ja sünteeskiusektorile. Sel põhjusel on välistatud investeeringud EMTAK jagu „C“ alamjagu „24 - Metallitootmine“ valdkonnas.

EMTAK 2008 selgitavad märkused töötleva tööstuse alla kuuluvate sektorite kohta on kättesaadavad järgmiselt lingilt:

Eelnõu § 2. Toetuse andmise eesmärk ja tulemus

Toetuse andmise eesmärk on uute investeeringute kaasabil tõsta Ida-Virumaa majandusaktiivsust. Toetusega soovitakse kaasa aidata piirkonda uute ja töötleva tööstuse sektori keskmisest kõrgema palgaga töökohtade loomisele. Töökohtade puhul peab arvestama tingimusega luua need kindlasti Ida-Virumaale, ei piisa sellest kui vajalik hulk töökohti tekib ettevõtjal erinevate tootmisüksuste peale kokku. Lisandväärtust töökoha kohta arvestatakse ettevõtjapõhiselt. Kui ettevõtjal on mitu üksust, peab mõju olema piisav, et laiendada ettevõtjale tervikuna. Nii loodud töökohtade arvu kui lisandväärtuse kasvu mõõdetakse seisuga üks aasta ning viis aastat pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist.

Eelnõu § 3. Mõisted

Defineeritakse olulisemad mõisted. Enamus mõisteid tulenevad üldise grupierandi määrusest, mõistmaks regionaalabi andmisel kasutatavaid sätteid.

Eelnõu § 4. Meetme rakendamine

Toetuse andmise tingimuste väljatöötajaks on Rahandusministeerium. Meetme elluviimise eest vastutab rakendusüksusena Riigi Tugiteenuste Keskus. Rakendusüksus korraldab taotluste vastuvõtu, taotluste menetlemise ja hindamise, otsustab taotluse rahuldamise, menetleb projekti aruandlust ja maksab toetuse välja.

2. peatükk. Toetuse andmise alused

Eelnõu § 5. Toetatavad tegevused

Toetatakse tööstusettevõtete investeeringuid põhivarasse, mille tulemusena luuakse Ida-Viru maakonda täiendavaid töökohti ning kasvab lisandväärtus töötaja kohta. Meetme raames toetatakse alginvesteeringuid üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 49a mõistes, mis tähendab investeeringuid materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse seoses:

- uue ettevõtte asutamisega,
- olemasoleva ettevõtte tootmisvõimsuse suurendamisega,
- ettevõtte toodangu mitmekesistamisega toodetega, mida ei ole veel ettevõttes toodetud,
- olemasoleva ettevõtte kogu tootmisprotsessi täieliku ümberkorraldamisega.

Üldise grupierandi määrus ei defineeri täpsemalt nimetatud tegevuste iseloomu, kuid Euroopa Komisjoni tõlgendusi arvestades võib lihtsustatult arvestada järgnevaga. Ettevõtte alustamise alla võib lugeda olukordi, mille tulemusena luuakse uus iseseisev tootmisüksus, mis ei kasuta olemasoleva tootmisüksusega samu tehnilisi ressursse. Ettevõtte tootmisvõimsuse suurendamisega on investeering seotud juhul, kui suureneb olemasolevate toodete tootmisvõimsus. Tegevuse mitmekesistamise alla loetakse olukordi, kus ettevõtte laiendab investeeringu tulemusena oma tooteprofili. Tootmisprotsessi täielik ümberkorraldamine eeldab sama toote valmistamiseks fundamentaalsete muudatuste tegemist (näiteks vana seadmepargi väljavahetamine innovatiivsema ja ressursitõhusama vastu).

Toetust ei anta väheolulist mõju omavatele jooksvatele investeeringutele, mille eesmärk on näiteks tootmisüksuse hoone sanitaarremond või seadmete kaasajastamine.

Eelnõu § 6. Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud

Meetmest toetatakse materiaalse põhivara investeeringute raames lisaks seadmete soetamisele ka ehitustööde teostamist. Tegemist võib olla nii tootmiseks vajalike hoonete kui rajatiste püstitamise, laiendamise kui ka rekonstrueerimisega, kui see on projekti eesmarke silmas pidades vajalik. Kehtib reegel, et suurettevõtjast taotleja poolt soetatav põhivara peab olema

uus, väikese- ja keskmise suurusega ettevõtjast taotleja võib soetada ka kasutatud põhivara. Samuti on abikõlblik immateriaalse vara soetamine eeldusel, et see kajastatakse ettevõtte raamatupidamises põhivarana ning seda amortiseeritakse. Seejuures kehtib suurettevõtjast taotlejale abikõlbliku kulu piirmäär immateriaalse vara soetamisel, see ei tohi ületada 50% abikõlblikest kuludest.

Rendi- ega liisingukulud ei ole abikõlblikud, projekti lõpuks peab ehitised või seadmed või masinad olema toetuse saaja omandis. Kinnistute soetamist ei toetata. Võrkudega liitumise kulud ei ole abikõlblikud, nende kulude katmiseks võib taotleja toetust taotleda Ettevõtlike Arendamise Sihtasutusest meetmest „Võrkudega liitumise toetusprogramm“. Kõik kulud, mida toetuse saaja soovib projekti tegevuste juures abikõlblikuna näidata, peavad olema tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul. Kõik projekti tegevused peavad seejuures olema ellu viidud abikõlblikkuse perioodi jooksul (sh seadmete tarne ja seadistamine). Tegelikult kulu tekkimine on tõendatud, kui kulu aluseks olev töö on vastu võetud või teenus kätte või kaup oma valdusesse või omandisse saadud ja see on tõendatav dokumendiga, muu hulgas arve, saatelehe, üleandmise-vastuvõtmise aktiga või sellesisulise kinnitusega. Vajadusel võib esitada ka sellest kuni 45 päeva hilisema kuupäevaga maksedokumente rakendusüksusele välja maksmiseks eeldusel, et kulu on tekkinud abikõlblikkuse perioodi jooksul.

Toetuse taotlemisel tuleb toetatav investeering liigitada ühe konkreetse üldise grupierandi artikkel 2 punktis 49a loetletud tegevuse alla ka siis, kui investeeringu eesmärk hõlmab ka mitut nimetatud tegevust. Lõike 11 järgi, kui investeering seondub olemasoleva ettevõtte kogu tootmisprotsessi olulise ümberkorraldamisega, peavad suurettevõtjast taotleja projekti abikõlblikud kulud ületama investeeringuga ajakohastatava vara/tootmisüksuse raamatupidamislikku kulumit tegevuste algusele eelnenud kolme majandusaasta jooksul kokku. Üldise grupierandi määrus ei selgita täpsemalt, mida peetakse silmas tootmisprotsessi täieliku ümberkorraldamise all, kuid selle eristamiseks tootmiseks vajaliku vara jooksust asendamisest on sätestatud kulumiga seotud investeeringu minimaalne maht. Sellest allapoole jäävad soetused ei kvalifitseeru regionaalabi tingimustele vastavaks ning neid ei toetata. Tingimus ei kehti väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele, kelle investeeringute toetamisel ei pea arvestama ajakohastatava vara eelmiste aastate kulumit.

Lõike 12 järgi, kui abi antakse olemasoleva ettevõtte tegevuse mitmekesistamiseks, tuleb aluseks võtta investeeringuga hõlmatud vara väärtus tegevuste elluviimise alustamisele eelnenud majandusaastal. Projekti abikõlbliku kulud peavad vara raamatupidamislikku väärtust ületama vähemalt 200% võrra. Seda tingimust peavad järgima nii VKEd kui ka suurettevõtjad.

Eelnõu § 7. Projekti abikõlblikkuse periood

Abikõlblikkuse perioodi hakatakse lugema taotluse registreerimisest või taotleja ettepanekul taotluse esitamise kuupäevast kuni 6 kuud hilisemast kuupäevast. Projekti abikõlblikkuse perioodiks on arvestatud 24 kuud. On eeldatud, et selle ajaga suudetakse tellida ja teostada projekti tegevuste elluviimiseks vajalikud ehitustööd ning seadmete tarne ja kasutuselevõtt. Põhjendatud juhtudel võib siiski taotleda projekti tähtaja edasilükkamist kuni 6 kuu võrra. Põhjendatud juhtumiteks loetakse näiteks seda, kuid tellijast sõltumatutel põhjustel ei suuda tööde teostaja oma kohustusi tähtaegselt täita, tekivad ettenägematud viivitused mida polnud võimalik ette näha vms. Kui projekti tegevusi ei ole mingitel põhjustel võimalik siiski teoks teha, on võimalik taotleda projekti lõpetamist. Sel juhul projektile eraldatud vahendite maksmine katkestatakse ja juba välja makstud toetus tuleb tagastada.

Enne abikõlblikkuse perioodi tehtud kulud ei ole aktsepteeritavad, vältimaks tühimõju. Kuna tegemist on riigiabiga, siis oluliseks tingimuseks on toetatava investeeringu ergutava mõju

tingimus. Kulu on abikõlblik tingimusel, et taotluse esitamise hetkeks ei ole sõlmitud eelnevat lepingut toetatavate tööde teostamiseks või varade soetamiseks.

Eelnõu § 8. Toetuse suurus ja osakaal

Taotletav toetuse suurus peab jääma vahemikku 150 000–990 000 eurot. Toetuse maksimaalne määr on 25% abikõlblikest kuludest sõltumata taotlejast ettevõtja suurusel. Toetuse määra kujundamisel on lähtutud eeldusest pakkuda toetust suuremale arvule ettevõtetele ning seeläbi mitmekesistada loodavaid töökohti.

Taotletavale summale lisandub taotleja omaosalus, mis moodustab vähemalt 75% protsenti abikõlblikest kuludest. Määruse alusel antav toetuse summa sõltub otseselt sellest, mitu töökohta ettevõtja investeringu tulemusel piirkonda juurde loob. Arvestades projekti minimaalset toetuse summat 150 000 eurot, peab iga projekti tulemusena lisanduma Ida-Virumaale vähemalt viis uut töökohta, mille palgatase ületab töötleva tööstuse sektori keskmist. Kui taotleja soovib saada toetust 170 000 eurot, peab ta looma piirkonda vähemalt kuus uut töökohta. Kui toetust antakse summas 170 000 eurot, peab projekti omaosalus abikõlblikest kuludest moodustama vähemalt 510 000 eurot ning abikõlblik kogumaksumus kujuneb vähemalt 680 000 euro suuruseks. Maksimaalse toetuse summa saamise eelduseks on vähemalt 33 palganõuetele vastava töökoha loomine. Keelatud ei ole luua toetuse eest ka rohkem töökohti, sellisel juhul ei pea nõ arvestusest väljapoole jäävad töökohad ületama sektori keskmist palgataset ning investeringu maksumus töökoha kohta ei kujune toetuse saajale ka ülemäära suureks. Loodava töökoha palgataseme arvestamisel võetakse aluseks taotluse esitamise hetkel teadaolevad kõige värskemad aastapõhised Statistikaameti poolt avaldatud andmed. Kui ettevõtja loob töökoha 2019. aastal, peab selle palk ületama eelmise aasta töötleva tööstuse sektori keskmist. 2017. aastal oli töötleva tööstuse sektori keskmine brutopalk 1173 eurot. Ehkki tänasel päeval jääb töötleva tööstuse sektori siseselt küll näiteks rõiva- või tekstiilivaldkondade keskmine palk sellest allapoole, ei eristata meetmega palganõude kehtestamisel töötleva tööstuse alamsektoreid. Meetmega püütakse stimuleerida eeskätt kvalifitseeritud tööjõule atraktiivse palgatasemega töökohtade loomist piirkonnas.

Toetuse summa maksimaalse piirmäära kujundamisel arvestatakse ka teisi riigi, kohaliku omavalitsuse ja Euroopa Liidu ning selle liikmesriikide finantsallikaid, juhul kui selliseid vahendeid on projekti elluviimisesse lisaks kaasatud. Selliste vahendite osakaal projektist koos projekti toetusega kokku ei tohi ületada suurettevõtja puhul 25%, keskmise suurusega ettevõtja puhul 35% ja väikeettevõtja puhul 45% projekti kuludest.

Eelnõu § 9. Toetuse taotlemine

Toetuse taotlemine avatakse rakendusüksuse pressiteatega ning taotlemine jääb avatuks kuni rahaliste vahendite ammendumiseni. Samal moel teavitatakse ka taotlemise lõppemisest või peatamisest. Toetusteks kavandatud vahendite maht avaldatakse taotlemise avamise teates. Taotlemine peatakse juhul, kui esitatud taotluste maht hakkab ületama toetuseks kavandatud vahendite mahtu.

Toetuse andmiseks vajalikud materjalid avaldab rakendusüksus oma veebilehel hiljemalt taotlemise avamise hetkeks ning nõustab kõiki potentsiaalseid taotlejaid taotluste koostamiseks. Enne taotlemist tuleb taotlejal pöörduda rakendusüksuse eelnõustamisse. Eelnõustamine kujutab endast protsessi, kus tulevane toetuse taotleja ja rakendusüksus lepivad kokku olulisemates projektide taotluse esitamise ja elluviimisega seotud asjaoludes, et lõpliku taotluse esitamisel ei ilmneks enam olulisi puudusi. Eelnõustamise raames peab tulevane taotleja esitlema kavandatava projekti projektiplaani, mis sisaldab olulisemaid kavandatud investeringu detaile. Rakendusüksus kaasab vajadusel projektiplaani läbivaatamisse eksperte, annab nõu projektiplaani muutmiseks ning positiivse stsenaariumi korral kiidab projektiplaani heaks. Vaid rakendusüksuse heakskiidetud projektiplaani korral saab taotleja esitada taotluse toetuse saamiseks.

Taotlust saab rakendusüksusele esitada läbi e-toetuse või juhul, kui tekib tõrkeid e-toetuse käitamisel, saab taotluse esitada ka e-posti teel taotleja esindajaõigusliku isiku digiallkirjaga. Taotluse esitamise kanali otsustab rakendusüksus.

Eelnõu § 10. Taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded

Taotleja saab olla Eesti äriregistris registreeritud nii juba tegutsev kui alles alustanud ettevõtja. Taotlejaks saab olla ettevõtja, kes tegutseb või asub tegutsema EMTAK 2008 jaos „C“ „Töötlev tööstus“ märgitud tegevusvaldkonnades. Samuti on täpsustatud, et kindlasti peab töötleva tööstuse valdkonnaga seotud olema toetusest rahastatav projekt. Toetust ei saa taotleda investeringuteks EMTAK 2008 alamjagudes „12“ ja „24“ nimetatud sektoritesse „Tubakatoodete tootmine“ ja „Metallitootmine“.

Taotleja peab olema investeringu asukohajärgse kinnistu omanik või omama selle rendi- või üürilepingut, hoonestusõigust või kasutusvaldust, mis kestab veel vähemalt viis aastat pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist. Kui taotluse esitamise hetkel veel puuduvad omandi- või kasutusõigust tõendavad dokumendid, kuid omandi- või kasutusõiguse tekkimine on eeldatav, saab esialgu taotluse rahuldada kõrvaltingimusega.

Taotleja peab toetuse taotlemisel arvestama, et toetuse andmise tingimuseks peab ta looma vähemalt toetuse summale vastava arvu töökohti hiljemalt üks aasta pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist. Arvestatakse tööjõu ekvivalente ehk täistöökohti. Kui ettevõtte loob osalise tööajaga töökohti, tuleb neid luua mahus, mis võimaldaks piisava arvu täistöökohtade teket. Kõik toetuse summale vastavad töökohad peavad ületama töötleva tööstuse sektori keskmist palgataset. Taotleja peab arvestama, et toetuse saajale kehtestatakse kohustus säilitada nõutud mahus ja palgatasemega loodud töökohti viis aastat pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist.

Taotlus koosneb taotlusvormist ja lisadest, mis sisaldavad paragrahvi lõikes 8 toodud informatsiooni. Taotlusvormi ja lisade kirjelduse paneb rakendusüksus üles oma veebilehele. Nõutud informatsiooni eesmärk on saada vastus küsimusele, kas rahastamisele esitatud projekt vastab kõikidele toetuse andmise tingimustele, on põhjendatud ning toob kaasa meetmes eeldatud mõju ning seda on võimalik ka ellu viia. Nõuded taotlusele sisaldavad muuhulgas küsimusi ettevõtja suuruse (mis võimaldab teha kindlaks, kas tegemist VKE või suurettevõttega), tema senise tegutsemistausta (juhul kui tegutsev ettevõtte) ning ka omafinantseerimisvõimekuse kohta. Nõudeid taotlusele saab rakendusüksus juhtumipõhiselt täpsustada ning nõustada taotlejat, millises vormis andmeid täpsemalt oodatakse.

Eelnõu § 11. Taotluste menetlemine ja hindamine

Taotluste menetlus taotluse esitamise ajast tuleb rakendusüksuses läbi viia üldjuhul 30 tööpäeva jooksul. Selle sisse mahub nii taotluse vastavuskontroll, taotluse hindamine kui ka otsuse vormistamine. Menetlus peatub perioodiks, kui taotlejalt küsitakse lisaandmeid, milleta ei ole võimalik taotluse menetluse või hindamisega lõpule jõuda. Nõuetele mittevastav taotlus jäetakse rahastamata, selle kohta koostab rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Kui taotlus vastab nõuetele, hindab seda rakendusüksuse moodustatud hindamiskomisjon, mille koosseis kooskõlastatakse eelnevalt ministriumiga ja avalikustatakse rakendusüksuse veebilehel. Komisjoni töökorra ja liikmed kinnitab rakendusüksus.

Taotluste hindamisel võetakse arvesse määruses sätestatud hindamiskriteeriume,

1) Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele. Osakaal maksimaalsest koondhindest 50%.

Hinnatakse, kui võrd realistlik ning jätkusuutlik on taotlusega meetmes oodatavate tulemuste saavutamiseks. Kui palju on investeringute tulemusena võimalik luua sektori palgataset ületavaid töökohti hiljemalt üks aasta pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist ning

kas loodavad töökohad on pikaajaliselt vajalikud? Kas investeringu tulemusena luuakse alus lisandväärtuse märkimisväärseks kasvaks töökoha kohta ning kas see ületab sektori keskmist? Kas ettevõtte on olemas stabiilne turg oma toodete pakkumiseks ning võimekus tooteid ekspordida ning eksporditulu kasvatada?

2) Kriteerium 2. Taotleja võimekus projekti tegevuste elluviimiseks. Osakaal taotluse maksimaalsest koondhindest 30%.

Hinnatakse, milline on taotleja võimekus projekt ellu viia. Kas vajalikud vahendid kavandatud investeeringuteks on olemas või on plaanitud realistlikud allikad nende hankimiseks (laen, toetus mujalt)? Kas ettevõtja senine äritaust ja kompetentsid on piisavad investeringu elluviimiseks, kavandatud tegevuste käivitamiseks ning oodatavate tulemuste saavutamiseks? Kas olemasolev taristu võimaldab investeeringute teostamist? Kas esineb riske, mis võivad takistada investeringu teostamist?

3) Kriteerium 3. Projekti tegevuste põhjendatus ja kuluefektiivsus. Osakaal taotluse maksimaalsest koondhindest 20% .

Hinnatakse, milline on projekti mõju ettevõtja majandustegevusele. Kas toetuseta teostaks ettevõtja sellisel kujul investeringu ja viiks ellu kavandatud arendustegevused? Kas projekti käigus soetatakse ja võetakse kasutusele uued ning senisest efektiivsemad tehnoloogiad, mis omavad ettevõtte protsessidele märkimisväärset positiivset mõju?

Hindamiskriteeriumite sisu ning hinnete väärtused kirjutatakse täpsemalt lahti rakendusüksuse hindamismetoodikas. Hindamise tulemusena kujuneb taotluse koondhinne, millest sõltub, kas hindamiskomisjon teeb ettepaneku rakendusüksusele taotluse rahuldamiseks või mitte rahuldamiseks.

Eelnõu § 12. Taotluse rahuldamine, osaline rahuldamine, kõrvaltingimustega rahuldamine ja rahuldamata jätmine

Positiivse rahastamisotsuse saamiseks peab taotlusele antav hinne ületama määruses sätestatud lävendi. Juhul kui taotluse antav hinne jääb alla lävendi, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Kõik lävendi ületanud taotlused, mille rahastamise summa ei ületa meetme eelarvet, saavad kas taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse. Osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse korral antakse taotlejale võimalus enne otsuse tegemist esitada oma seisukohad.

Osalise rahuldamise otsus tehakse juhul, kui taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotluste rahastamiseks ette nähtud toetuse mahu tõttu või kui see ei ole hindamiskomisjoni hinnangul täiel määral põhjendatud, arvestades taotletud toetuse summat, projekti sisutegevusi ning kavandatud tulemusi. Juhul kui taotleja ei nõustu osalise rahuldamise otsusega, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Kõrvaltingimusega rahuldamise otsus tehakse projekti puhul, kui kõiki vajalikke omafinantseeringut või omandi- või kasutusõigust kinnitavaid või ehitamiseks vajalikke dokumente ei ole võimalik esitada enne taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Vajadusel võib rakendusüksus hindamiskomisjoni ettepanekul seada ka muid kõrvaltingimusi. Kui kõrvaltingimuse täitmine seotakse toetuse väljamaksega, on toetuse väljamakseid võimalik teha pärast kõrvaltingimuse täitmist.

Rahuldamata jätmise ettepanek tehakse projektide puhul, mis ei ületa toetuse andmiseks piisavat lävendit.

Eelnõu § 13. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine

Toetuse saaja võib taotleda taotluse rahuldamise otsuse muutmist, kui see ei ole vastuolus riigiabireeglitega ning ei mõjuta projekti eesmärgi ja tulemuste saavutamist. Toetuse saaja võib muuta projekti eelarvet ilma taotluse rahuldamise otsuse muutmise avaldust esitamata, kui tegevuse raames muutub eelarverea maksumus teise eelarve rea arvelt mitte rohkem kui 10% ulatuses.

3. peatükk. Aruannete esitamine, toetuse väljamaksmine, toetuse saaja ning rakendusüksuse õigused ja kohustused

Eelnõu § 14. Toetuse kasutamise seotud aruannete esitamine

Toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti elluviimise kohta aruande vähemalt üks kord aastas, rakendusüksuse nõudmisel või taotluse rahuldamise otsuses sätestatu korral tihedamini. Projekti lõpparuande esitab toetuse saaja hiljemalt taotluse rahuldamise otsuses sätestatud ajaks. Aruande vormid kehtestab rakendusüksus ja teeb need kättesaadavaks oma veebilehel.

Järelaruandega küsitakse toetuse saajalt andmeid töökohtade tekkimise kohta seisuga üks aasta, kolm aastat ja viis aastat pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist. Rakendusüksus määrab järelaruande esitamise tähtajad taotluse rahuldamise otsuses.

Eelnõu § 15. Toetuse väljamaksmine

Toetuse maksmise menetlus koosneb rakendusüksusele maksetaotluse esitamisest, maksetaotluse menetlemisest ja toetuse maksmisest. Toetust makstakse tegelike kulude alusel. Toetuse saaja esitab rakendusüksusele abikõlblike kulude kuludokumendid ja nende tasumist tõendavad dokumendid taotluse rahuldamise otsuses ettenähtud ajaperioodi jooksul. Maksetaotluse saamisel kontrollib rakendusüksus kulude abikõlblikkust, vajaduse korral kulu eest tasumist omafinantseeringu ulatuses, ning maksetaotluse ja sellega esitatud dokumentide nõuetele vastavust.

Eelnõu § 16-19. Rakendusüksuse ja toetuse saaja õigused ning kohustused

Toetuse saaja peab täitma talle toetuse andmisega pandud kohustused. Toetuse saaja kohustuste täidetusest sõltub, kas toetus makstakse välja täies mahus või vaid täitmisele vastavas mahus. Toetuse saajale on sätestatud §-s 16 erinevad kohustused, mille täitmine on toetuse saamiseks või säilimiseks vajalik. Täpsemaid juhiseid toetuse saajate kohustuste kohta jagab rakendusüksus, sh millistest projekti rakendamise seotud asjaoludest tuleb rakendusüksust teavitada ning millistel juhtudel peab toetuse saaja taotlema taotluse rahuldamise otsuse muutmist, millised on toetuse saamise teavitamise nõuded jms.

Väärrib rõhutamist, et toetuse saaja on kohustatud säilitama tehtud investeeringut ning nõutud arvu töökohti piirkonnas vähemalt 5 aastat pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist. Kohustuse eesmärk on tagada toetuse abil loodud töökohtade jätkusuutlikkus piirkonnas ning stimuleerida ettevõtjaid investeeringute tegemisel oma projektiplaanide pikaajaliselt läbi mõtlema.

Kuna toetuse näol on tegemist regionaalabiga, rakenduvad ka üldise grupierandi määruse artiklis 14 sätestatud kohustused investeeringuga soetatud vara säilitamiseks piirkonnas ja ümberpaigutamise vältimiseks. Regionaalabi mõttes ümberpaigutamist ei tohi toimuda kahe aasta jooksul algse investeeringu tegemisest ehk projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest. Investeeringu säilitamisele piirkonnas näeb üldise grupierandi määrus ette kolmeaastase nõude VKEdele ja viieaastase nõude suurettevõtjatele. Käesolevas määruses on kohustus investeeringut säilitada kehtestatud läbivalt viieaastasena kõikidele ettevõtjatele, mis on kooskõlas viieaastase töökohtade säilitamise nõudega.

Rakendusüksus peab muuhulgas esitama Euroopa Komisjonile grupierandi teatise konkurentsiseaduse §-s 34 sätestatud tingimuste kohaselt 20 tööpäeva jooksul määruse kehtima hakkamisest arvates. Rakendusüksusel on õigus toetus tagasi nõuda, kui investeeringut ega töökohti ei ole nõutud ajal säilitatud. Rakendusüksus otsustab kaalutusõiguse alusel, kas tagasi tuleb nõuda kogu toetus või osa sellest. Osalise tagasinõudmise puhul kaalutakse saavutamata jäänud eesmärkide või tulemuste olulisust või toetuse mittesihipärase kasutamise asjaolusid ning arvestatakse tagasinõudmise määr vastavalt sellele.

4. peatükk. Toetuse tagasinõudmine

Eelnõu § 20. Toetuse tagasinõudmise alused

Sätestatakse toetuse tagasinõudmise tingimused juhuks kui toetuse saaja ei täida talle pandud kohustusi või projekti tulemusi ei saavutata.

5. peatükk. Vaidemenetlus

Eelnõu § 21. Vaide esitamine ja menetlemine

Vaide rakendusüksuse otsusele või toimingule saab esitada rakendusüksusele ning vaide menetlemine toimub haldusmenetluse seaduse korras.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega (EL) nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks;

4. Määruse mõjud

Määruse mõju läbivatele teemadele

1. Keskkonnahoid ja kliima

Määrusel on neutraalne mõju keskkonnahoiu ja kliima teemadele. Tööstusettevõtete investeeringute toetamisel eeldatakse nende vastavust õigusaktidest tulenevatele keskkonnavalastele nõuetele.

2. Võrdsed võimalused

Määrusel on neutraalne mõju võrdsete võimaluste teemadele. Statistikaameti andmetel on maakondade lõikes Ida-Virumaal kõige suurem lõhe naiste ja meeste tööhõive määras ja kuukeskmises brutotulus. 2017. aastal oli Ida-Virumaal 15-74. aastaste meeste tööhõivemäär 61,5% ja naistel ainult 46,8%. Meessoost palgatöötajate kuukeskmine brutotulu oli 1111,48 eurot ja naissoost palgatöötajatel 784,5 eurot, mis on maakondade lõikes madalaimad. Ida-Virumaa elanikkonnast moodustavad mitte-eestlased ligi 80%. Mitte-eestlastest palgatöötajate palgatase on eestlastest palgatöötajate tasemest oluliselt madalam. Investeeringute tulemusena loodavad töökohad Ida-Virumaal leevendavad piirkonna tööpuudust ning pakuvad keskmisest kõrgema palgatasemega töökohti, mis muuhulgas aitavad kaasa naiste tööhõive suurenemisele ning rahvusepõhise ja soolise palgalõhe vähenemisele. Töötleva tööstuse sektori töökohtade iseloom pakub võimalusi tööhõiveks erinevast soost, vanusest ja rahvusest inimestele.

3. Infoühiskond

Määrusel on neutraalne mõju infoühiskonna teemadele. Positiivne mõju võib avalduda konkreetsete projektide lõikes, kui investeeringute tulemusena võetakse kasutusele uudseid ja innovatiivseid IKT-lahendusi tööstuse moderniseerimisel.

4. Regionaalareng

Määrus on otseselt suunatud territoriaalsete arenguerinevuste leevendamiseks ning loob tingimused Ida-Viru maakonnas ettevõtluse arendamiseks ja majanduse mitmekesistamiseks.

5. Riigivalitsemine

Määrusel ei ole otsest mõju riigivalitsemise teemadele.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse alusel antava riigieelarvelise toetuse indikatiivne summa perioodil 2018-2022 on kokku 9,0 mln eurot. Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020 muudatuste heakskiitmisel Euroopa Komisjoni poolt on 2019-2022 kavas suunata tegevuste elluviimiseks täiendavalt 4,6 mln € Euroopa Regionaalarengu Fondist. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Toetuse andmise administreerimisega, sealhulgas määruse rakendamise seotud kulud kaetakse riigieelarvest.

Määruse rakendamise seotud tegevused ei kaasne riigieelarvesse otseseid tulusid, küll aga luuakse otseseid ja kaudseid töökohti (sealhulgas ligi 450 töötleva tööstuse keskmisest kõrgema palgaga töökohta) Ida-Viru maakonda, mille tulemusena suureneb sotsiaal- ja teiste tööjõumaksude laekumine riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetesse. Toetusega kaasneb olulises mahus investeeringuid Ida-Virumaa töötlevasse tööstusesse. Määruse mõjul piirkonnas tehtavate investeeringute prognoositav kogumaht on üle 54 mln €. Eelduslikult aitavad täiendada investeeringud kaasa ka tööstusettevõtete lisandväärtuse ning ekspordivõimekuse kasvule Ida-Virumaal.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, see tähendab kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks riigihalduse ministri 16.03.2018 käskkirjaga nr 63 „Ida-Virumaa programmi rakendamise korra väljatöötamise töögrupi moodustamine“ kinnitatud Ida-Virumaa programmi töögrupis esindatud ministriumitele – Kultuuriministriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile ja Sotsiaalministriumile, lisaks ka Siseministriumile. Ministriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi.

Enne ametlikule kooskõlastamisele saatmist esitati eelnõu mitteametlikuks konsulteerimiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile, SA Ida-Viru Ettevõtluskeskusele ning Ida-Virumaa programmi töögrupi liikmetele.

Taotluste vastuvõtu alustamisel korraldab rakendusüksus kõigile võimalikele taotlejatele eesti- ja venekeelsed infopäevad toetuse saamise võimalustest.

